

V smislu zakona za načo pomoč tistim deželam, ki se borijo proti osišču, je bila nača podpora zagotovljena Norveški pred kratkim, ko sta nač državni tajnik Cordell Hull (na desni) in norveški veleposlanik Wilhelm Morganstierne podpisala tak dogovor v Washingtonu. Norveško trgovinsko brodovje, ki je četrto največje in eno najmodernejših na svetu, prevaža potrebštine in zaloge armadam Zdrženih narodov širok po svetu. Dogovorjena amerika pomoč pomeni več ladij za to veliko prevozno brodovje.

Nad štiri milijone tujih sužnjev dela v nacijski deželi

NEMCI, MADRZARI, HRVATJE, BELGIJCI IN POLJAKI DELAJO DRUG POLEG DRUGEGA. — V NEMČIJI PRIMANJKUJE MOŠKIH MOČI. — NAJKRUTEJE POSTOPAJO S POLJAKI

Če bi bila Nemčija brez tujih delavcev, brez tujih sužnjev, bi bila morala že kapitulirati. To je jasno kakor beli dan.

"V teh ogromnih delavnicah je videti Nemce, Madžare, Hrvate, Belgijke in Poljake, kako delajo drug poleg drugega," piše berlinski poročevalec v listu "Neue Zürcher Zeitung". Obiskal je več velikih tovarn v Nemčiji, kjer so zaposleni tudi delavci.

"Izmed Belgijev so zapošleni samo tisti, ki govorijo flemščino," piše on dalje. "In ti se ne imenujejo Belgijke, nego Flemci. Madžare, Hrvate in Flemente imajo za državljane prijateljskih narodov. V poslopu neke opuščene tovarne sem obiskal bivališča, pripravljen, ali bolje rečeno, odmetnjena za Poljake... Moški in ženske, oboji so zaznamovani kot Poljaki s štirivoglavnim rumenim blagom in vijolačistem 'P', vtičnim na prsih proti levi strani... V prostem času se smejo Poljaki gibati v posebno določenem okrožju, ki se razteza v dobršni delavljavi zadaj za tovarno. Pojaviti se na javnih prostorih jim je prepovedano... Poslušati smejo le temška uradna armadna poročila in nekatera posebna naznanila, oddana po zvočnikih..."

Nemčiji primanjkuje moških moči

Moški moči je čimdalje manj v nacijski Nemčiji. Na milijone moških je pod orozjem. Stevilo mrtvih, vojnih ujetnikov in ranjencev je zelo veliko.

Več kakor štiri milijone prisilnih delavcev dela po nemških tovarnah in kmetijah. Ti delavci so iz zasedenih dežel in pa narodov, ki 'držijo s tretjim rajhom'. Zbirajo jih s posredovalnicami po mnogih tujih mestih. Rok, za katerega se delavci pogodijo, obsegava navadno dvanajst mesecov. Vsaj na papirju. Ali v praksi se kajpak raztegne na nedolžen čas.

Uporne tuje delavce odvedejo na mejo njihnih dežel

Tuje delavce, ki se upirajo tovarniškemu vodstvu ali pa ki ne vedo, kaj kako, nemudo-

ma prime tovarniška policija ter jih odvede na mejo njihnih dežel, kjer jih pusti, ne da bi se še kaj zmenila zanje. Nekaj sličnega se zgodi z delavcami, ki postanejo nosne. Načeloma ne mara tovarna imeti nobenega posla z otroci v naročju. Otri, ki se primešajo prevozu tujih delavcev, se uporabljajo v kuhinjah in za delo po domovih.

Zaščita "prijateljskih" delavcev

Delavce, ki so državljeni "prijateljskih dežel", kakor so Italija, Madžarska, Bolgarija in celo Holandska in Danska, ščitijo meddržavne pogodbe v teoriji. Ali kadar pridejo v Nemčijo, so popolnoma prepričeni nacijskim uradnikom, ki imajo v oskrbi zadave tujega delavstva, na milost in nemnost. Naciji zatrjujejo, da vstopa v uvažanje Nemčija vse narodne kulturne potrebe tujih delavcev. Po nacijski propagandi prihajajo tujci prostovoljno v rajh in uživajo iste pravice kakor nemški delavci v isti stroki ali pri istem delu. Italijanom, Slovakinom, Hrvatom, Dancem, Bolgarom in drugimi preskrbujemo naciji več listov v njihinih jezikih.

Toda glavna naloga teh listov je kajpak le to, da se pridobijo člani tujih narodnosti za nacije.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Kakor se je pokazalo na konferenci, ki jo je imel predsednik Ameriške delavske federacije s časnikarji zadnji četrtek v Chicagu, se prav lahko zgodi, da ne bo Kongres industrijskih organizacij zastopan na sestanku angleških in ameriških delavskih voditeljev. Ta konferenca se ima vrstiti dne 23. septembra v Washingtonu.

Vprašan, če je imenovan ka- kega voditelja od Kongresa in- dustrijskih organizacij za čla- na peteroglavega odseka, ki se ima sniti dne 23. septembra z enakočevalnim odsekom Sveta angleških strokovnih unij na

In doletelo jih je, kar so zasluzili

Dne 27. junija je bilo, ko so zvezne oblasti nazzanile, da jim je prišlo osem nacijskih saboterjev, ki so se prikradli v deželo, z vsem njihnim morilnim orodjem pa vsemi požigovalnimi in pokončevalnimi pripravami v pest.

Zadnjo soboto jih je šest zadostilo pravici s svojim življenjem na električnem stolu. Med temi je bil tudi dva in dvajsetletni fant Herbert Hans Haupt, ki je imel svoje starše, sorodnike in prijatelje v Chicagu.

Dvema je predsednik Roosevelt na podlagi olajševalnih okolnosti rešil življenje s tem, da je enemu izpremenil smrtno kozen v dosmrtno ječo, drugemu pa na trideset let poostrenega zapora.

Vsem tem Hitlerjevim oprodrom, ki so prišli semkaj z namenom, da bi tod morili, pokončevali in uničevali, so bili na obravnavi dani vsi pomočki naših postav na razpolago.

Preskrbljeni so jim bili pravni zastopniki, sodniki so potprežljivo poslušali njihno zagovarjanje in sklicano je bilo zvezno vrhovno sodišče na izredno zasedanje, da dožene zakonitost sodnega postopanja in pravilnost vojaške sodne komisije, ki jo je predsednik Roosevelt kot vrhovni poveljnik vseh naših vojnih sil postavil za njihno sodnico.

Tako deluje in postopa naša demokracija. V Nemčiji so od gestapovcev prijeti ljudje — krivi ali nekrivi — pri tisti priči umorjeni.

Predsednik Roosevelt sam se je zamudil pri pregleduvaju celega sodnega akta skoro teden dni, preden je potrdil obsodo, ki ni mogla biti drugačna. Kajti v vojni smo, v prisiljeni vojni in v borbi za svojo svobodo pa demokracijo — v neizprosnem boju na življenje in smrt.

Saboterje je doletelo, kar jih je moral doleteti. Kajti o njihni krividi ni bilo nobenega dvoma. In enaka usoda čaka vse druge, ki bodo morda še kramoma prišli semkaj s sličnimi zločinskimi nameni.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Predsednik Roosevelt je v začetku zadnjega tedna podpisal postavodajo, s katero se bo zvezla meza kakim 86.000 viadnim uslužbencem uključivši dinarice, uniformirane čuvanje in mehanike.

Novi zakon določa najnižjo plačo na \$1.200 za vse uslužbence, med katerimi jih je 47.000, ki prejemajo sedaj manj kakor \$1.100 na leto.

Kakim 13.500 uniformiranim čuvajem bo plača zvišana na \$1.500 in 20.483 mehanikom, ki prejemajo sedaj po \$1.600, bo letni zaslužek zvišan na \$1.860.

Kakor so precenili, bo vladilo to zvišanje kakih \$15.000 na leto.

Dr. Krek, ki je sedaj ministrski podpredsednik jugoslovanske vlade v Londonu, je imel tamkaj on dan po radiu govor, v katerem je rekel med drugim tudi tole: "Sedanja katastrofa terja preureditev človeške družbe na znotraj tako nujno, kar bi bilo nujno zahteva izpremembo mednarodnega položaja.

Nova Jugoslavija mora biti zares nova zaželjena domovina brez dednih grehov predvojne Evrope in svoje lastne preteklosti."

Tudi ministrom se je jelo malo svitati v glavi, pa jim postaja jasneje in jasneje, da ne more biti Jugoslavije, če se bo njenim sestavinam vsiljevala stara oblika.

Prišel bo čas osvobojenja Slovencem, Hrvatom in Srbov. Ali njihne prave in iskrene združitve ne bo, dokler ne bodo vsi troji gospodarji vsak v svoji hiši, da bodo mogli tako v okviru jugoslovanske federacije sodelovati med sabo in z drugimi slovenskimi elementi na Balkanu.

Preteklost jugoslovanskih narodov je bila žalostna. Povzročali so jo razni činitelji — med katerimi sta bili monarhija in cerkev najusodenje. Če bo nova Jugoslavija, zgrajena na osnovi preteklosti, se bo sesala, še preden bo dograjena, kar bi

(Nadaljevanje na 5. strani.)

"Tega pa ne maram odgovoriti sedaj," se je glasil Greenov odgovor.

Ko se je pogovor zasukal na pobotonje med obema velikima delavskima organizacijama, je izjavil Green, da se bodo priz-

Papežev nuncij na delu za povrnitev katoliške manarhije v Španiji

Prav sedaj v teh usodnih časih je v javnosti kaj malo slišati o Španiji. Ali tem pridneje pa se kujejo načrti za bodočnost Španije v Rimu, Londonu in Washingtonu lepo za kulisami in naši pa drugi politični tešilci se pripravljajo na to, da nas skoro presejetjo s sadovi svojih spletov.

Končni cilj načrta, ki so ga izkuhali v Rimu, Londonu in Washingtonu, je ustavitev nove Španije začasne vlade. Ta ima sestajati z estih ali sedmih generalov, ki naj poskrbijo za to, da se skoro vrne na Španško Don Juan, tretji sin umrela kralja Alfonza in dedič Španke.

Franco bo potisnjen na stran. Tista sedmorica izbranih generalov ga bo prisilila v to, da prekine vse stike s falangisti. V nagrado za to pa bo dobil pravimo mesto v novem režimu.

Duševni ocjetje te nazadnjake in nevarne nakane imajo pred očmi predvsem dve redi: politika, prijazna zavezništvu, bo očvidno novemu režimu v veliko korist in vojaško kraljalno Španško vlado bo izvajala ugoden vpliv na latinsko Ameriko.

Za izvedbo teh načrtov se posebno peha papežev nuncij v Madridu in ameriški veleposlanik za Španijo.

V teh tešilnih manevrih za kulisami tisti tudi pojamilio za zelo čudne in naravnost prenetljive besede, ki jih je izustil veleposlanik Hayes ob priliku svojega govora dne 30. julija v Barceloni. Rekel je, da Združene države popolnoma razumejo položaj Španije v sedanji vojni.

Cudno bi bilo, če bi razen njega, nekaterih njegovih tovarišev v državnem oddelku in pa nekaterih članov v katoliški hierarhiji že kdo drugi v Združenih državah razumel tisti položaj. Na vsak način ga ne razume ljudstvo in teži deželi. Kajti Francova politika, Hayesov govor in načrt za ustavitev klerikalno vojaške reakcije na Španškem, vse to mora razočarati može in žene, ki verujejo v to, da se vojskujemo za slovite štiri svoboščine.

Izdelovanje pisalnih strojev v Woodstocku bo ustavljeno

Kakov se zaznava iz Washingtona, je odbor vojnega proizvodjanja naročil tovarni Woodstock Co. v Woodstocku, Ill., nad dne 31. oktobra letos ustavi izdelovanje pisalnih strojev razen v majhni kolici za vlado. Dne 31. julija so se prenehali izdelovati ročni pisalni stroji.

Ta vladna odredba omejuje izdelovanje pisalnih strojev tudi domala pri vseh drugih takih podjetjih na 12 in pol odstotka vseh naročil lanskoga leta. Vsi novi pisalni stroji se pridržujejo za armadno in mornarčno komisijo.

Preteklost jugoslovanskih narodov je bila žalostna. Povzročali so jo razni činitelji — med katerimi sta bili monarhija in cerkev najusodenje. Če bo nova Jugoslavija, zgrajena na osnovi preteklosti, se bo sesala, še preden bo dograjena, kar bi

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Nadalje je naznani, da bo Svet angleških strokovnih unij postal dva delegata na konvencijo Ameriške delavske federacije, ki se ima vrstiti dne 5. oktobra letos v kanadskem mestu Toronto.

Ce ne bo Kongres industrijskih organizacij, ki je druga največja delavska zveza v tej deželi, zastopan na konferenci angleškega in ameriškega delavstva, bo to najbrž velika napaka, ki se bo delavstvu prej ali slej otopal.

Druga fronta gor ali dol, Rusija bo v boju do zmage

ČEŠKI MINISTER NAVDEL VZROKE ZA NEMŠKE USPEHE V KAVKAZU.—RUSKI PREVOZ JE PREOBTEŽEN.—RUSI POTREBUJEJO VEĆ OKLOPNIKOV IN LETAL

Rusija se bo borila, dokler ne zmaga, pa naj se odpre druga fronta na zapadu ali ne. Tako je povedal zadnji teden češki general Sergej Ingr, ko je vrnil v London iz Rusije, kjer je bil na posebnem poslanstvu. General Ingr je vrhovni poveljnik vseh čehoslovaških vojnih sil in obenem pa tudi obrambni minister ubežne čehoslovaške vlade.

Ko se je mudil v Rusiji, je govoril z generalom Pansilovim, ki je nadomestni načelnik sovjetskega generalnega štaba. V Rusiji je bival že tudi od 1915 do 1917 s češko legijo. Star je 48 let in čvrst kakor dren.

Če bodo zaveznički odprli na zapadu drugo fronto, bodo Rusi zadrževali velik del nemške armade ter preprečili prevoz nemških čet na zapad, mu je dejal Pansilov.

Ingr velja za zmožnega poveljnika

General Ingr je živ in čvrst in z generalom Pansilovim, ki je nadomestni načelnik sovjetskega generalnega štaba. Češke čete na Ruskem so v izvrsnem stanju. Njihove življenske razmere so dobre in v izbornem zdravstvenem stanju. Dobivajo takšno hrano kakor ruski vojaki.

Rusi se borijo kakor levi, je povedal general Ingr. Ali prenašati morajo dosti trpljenja in zmagovale hude napore. In to vse delajo brez vsakršnega grožnjana. Njihova morala je imenita in opažati je med njimi silen zanos rodoljubja. Vsi

(Nadaljevanje na 2. strani.)

S skupnimi močmi za skupno dobro!

Krepak, cilj, nepopustljiv, realističen in napreden duh, ki vztraja pri tem, da se neprehomoma zboljujejo delavske razmere, širi sodelovanje in odpravlja samopoštnost, more človeštva ustvariti na tem svetu raj, po katerem se cedita med in mleko.

Ali če hočemo doseči kaj takega, se moramo poprijeti dela vsi, ki smo dobre volje in poštenega srca. Duh nezljomljive volje pa nepremagljivega hotenja mora prešinjati vse ljudi, vse naše postavljajo, uprave in sodne dvorane v Washingtonu in po državah.

Odpraviti se mora volilni davek, ki je grad na obrazu naše demokracije. Kruto postopanje z našim delavstvom po mnogoterih tovar

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v stekliki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

"Zmaga pravice in Boga"

Dan za dnem se čitajo vesti, v katerih se nam opisujejo grozne muke slovenskih ljudi v stari domovini. A obenem pa je v njih rečenega mnogokaj o nezlomljivosti njihovega duha, ki se upira in ustavlja osišenemu suženjstvu najhujše vrste z občudovanjem vrednem junaštvo po celi Sloveniji in Jugoslaviji.

Osišni roparji skušajo užugati tisto nezaslišano odpornost slovenskega ljudstva z mučenjem in ubijanjem.

Tako so laški bisagari, pijani belega slovenskega kruha, v maju poslali v temnico zopet večjo skupino izobraženstva, v katerem sta tudi sin profesorja dr. Borisa Furlana in bivši urednik ljubljanskega "Slovenca" Hafner. Nekdanjega Slovenskega urednika Frana Terseglava so odgnali že pred dobrim pol letom v Italijo ter ga tamkaj zaprili.

Kako gre voditeljem delavskih organizacij in drugih na prednih struj, ne vemo, ker pač ne dobimo nobenih takih poročil iz Londona.

Madžari so polovili vse slovenske visokošolce v Prekmurju ter jih odpeljali na Madžarsko, kjer so jih kajpak tudi zaprili. Med prijetimi in zaprtimi so tudi bivši narodni poslanec Josip Klekl, dr. Franc Klar in Janko Bajec. V Prekmurju je slovenski jezik potisnjen prav iz vseh šol.

Nacijsi še tudi niso zadostni hudega naredili po nesrečni Sloveniji. Ni jim še dovolj to, da so že na tisoče in tisoče naših ljudi pomerili, jih na sto tisoč pognali brez vsakršnih sredstev z njihove rodne grude vse križem po Evropi ter oskrnili na stotine in stotine slovenskih deklet.

Ne, nihina zla še ni utešena, pa še nadalje razsajajo med slovenskim prebivalstvom ter uganjajo po lepem slovenskem ozemlju take grdbobije in hudobije, kakršnih ni doslej razen njih vrednega prednika Karola Velikega še nihče počenjal tamkaj.

In tako so ti hunki tolovaji v Mariboru zopet postrelili od 7. do 16. aprila letos 170 moških talcev. V Begunjah pri Bledu so postrelili dne 10. aprila deset, a 11. aprila pa 50 talcev.

V štirinajstih dneh je nacijska svojat skupaj pokončala 230 nedolžnih slovenskih ljudi.

Kdaj bo tega strašnega klanja konec? Ali ni nobene več pravice na svetu? Čemu se nebo ne usmili tega nesrečnega ljudstva? Ali mar niso nebeske sile močnejše od Hitlerjevih, Mussolinijevih in madžarskih? Kje so, ko se godi v Sloveniji našim ljudem vnebovijoča krivica?

Dr. Kuhar je dne 30. julija govoril v Londonu po radiu o junaski borbi slovenskega ljudstva proti nemškemu in laškemu tiraniju, priznal v tistem svojem govoru, da je trpljenje slovenskega človeka v Sloveniji strašno, ter zaključil svoje besede z upanjem, da se bo ta sveti boj jugoslovanskega naroda skončal z zmago pravice in Boga.

Z zmago pravice in Boga!

Mi verujemo v zmago pravice, v zmago demokracije, ki bi morale že zastran njegovega groznega trpljenja in junaskega odpora biti pravične do malega slovenskega naroda ter mu dati vse, kar mu gre. Vrniti mu ves slovenski svet in dati svobodo v novi, demokratični, federativni Jugoslaviji.

Mi trdno upamo, da se bo to tudi zgodilo, če se ne bo kak prevejan laški grof, ki se bolj in bolj uveljavlja v Washingtonu in naši javnosti, prikrajal mednje ter jih speljal na pot vnebovijoče krivice pod krinko demokratičnih gest in uglašenega vedenja.

Da, mi verujemo v zmago človeške pravičnosti, ker vemo, da je človek lahko pravičen, kadar to le hoče. Toda zdaj se nam prav, če prepustimo Bogu delitev pravice v njegovem kraljestvu — v nebesih, kjer jo baje deli že na vekov veke, ne da bi se to le količaj poznalo na zemlji. Tu vladata krivica, koder so ljudje krivični, kljub vsej njegovi pravičnosti.

Ce bo v tem svetovnem pretepanju in ugonabljaju zmagala pravica, bo to zmaga zaveznika orožja, ne pa morebiti kake "nadnaravne" sile, ki se toliko zmeni za nesrečne in zapeljane zemljane, kolikor se mi za lanskij sneg.

Bog je lahko neskončno pravičen tudi tedaj, kadar se človeku godi najhujša krivica, in zmagovalen v vsakem še tako strohovitem porazu plemenitih prizadevanj. Saj je vse božja volja in brez nje še las ne pada z glave, pravijo.

Bog je relativen pojem, ki ne pomeni nič, ko gre za pravico in resnico v dejanskih odnosih ih med ljudmi.

Svoboda in edinstvo

Svoboda je že starodaven vzor in pride več ali manj v vsaki dobi do izraza. Ona ni samo podlaga prosvetljenemu življenju, nego je od nje odvisen tudi vsak napredek človeške civilizacije.

Svoboda je tako dragocena posest, da jo mora človek ščiti in varovati pa braniti kakor punčico v očesu, če se hoče kdaj dokopati do boljšega in lepšega življenja. Obenem pa je ona

Korošku, korošku vsi, ki ga morejo nositi! Sovražnik mora biti poražen in dobljen na naša zmaga! To je sedaj naše geslo, ki velja to pot tudi za ženstvo. Tu vidimo ženske, ko se urijo v strelnju na padalne čete v taborišču pri Peekskillu, N. Y.

POŠILJANJE PISEM VOJAKOM V DROBNIH POSNETKIH

Naša pošta je uvedla tako zvano V-poštno službo za prekmorsko pošiljanje pisem, ki so namenjena vojakom ali ki prihajajo od njih. S tem je znanost rešila enega najnadležnejših vprašanj v poštnem poslovanju.

Ta poštna služba se poslužuje drobnega posnemanja pisem v zelo zmanjšanih oblikah, ki se imenuje mikrofilm.

Število obojih pisem — do vojakov in od njih — je ogromno in z mikrofilmom se prihrani visoka tonaza poštnih vreč, ki se pošiljajo po letalih in drugače. Kar se s tem prihrani v tovorni prostornini, se lahko uporabi za pošiljanje živil, municije in drugih potrebnih vojnih reči.

Mikrofilm ni nič novega. Knjižnice se ga že poslužujejo in tudi druge shrambe pismenih vreč, ki se pošiljajo po letalih in tiskanih listin. Stric Sam pa ga je sedaj prvi uvedel v poštne namene. Prvi pogoj za ta proces je to, da se rabi oblika pisemskega papirja enakočeno. To se pravi, da mora biti V-pošte, vsaj kolikor se tiče poenotenje pisemskega papirja. Ta novotaria sama pa bo, kakor so preračunali, prihranila tretjino prostora, ki so ga zavzemala navadna pisma, in več kakor polovica teže.

Enakolični pisemske papir V-pošte je kombinacija pisma in pisemskega ovitka. Več kakor pet milijonov takšnega papirja se je postal vojakom preko morja in na milijone kosov se še tiska. Pole pošiljajo tudi dvajsetim največjim poštnim uradom širom po deželi, da se jih pošiljujejo tudi civili.

Ki bi radi pisali vojakom preko morja. Ščasoma bo, kakor imajo to v načilih, vseh 44.000 poštnih uradov v Zedinjenih državah imelo te enotne pisemske pole širšemu občinstvu na razpolago.

Katera pisma se bodo pošljala v izvirni oblikah in katera v mikrofilmu, to je odvisno od tega, kako bodo odločili posamezni vojni ali mornarični poštni uradi. Pošiljateljem. V pošte se zagotavlja popolna tajnost, pa naj bodo njihna pisma fotografirana ali ne. Pisma, ki prihajo od prekmorskih postaj ali k njim, pregleduje cenzura, a fotografiranje ali razvijanje mikrofilmov pa se vrši povsem mehanično. Pisma odpira avtomatičen rezalni stroj in katisto se vrši tudi posnemanje besedila v njih. Stroj posname po 2,500 pisem na uro.

V pošti je zopet nekaj, ki izpopoljuje sodelovanje med poštnim uradom in vojnimi oblastmi, da je vojakom in mornarjem zagotovljena najhitreša poštna služba.

Vojni departement se prav dobro zaveda, kako velikega pomena je redna pošta kot mornačna činiteljica. Redna pošta je skoraj tako važna kakor hrana sama.

Črka V, s katero se označuje nova poštna služba, stoji za Victory (zmago), ki je simbol naše bodoče zmage. — Comon Council, FLIS.

Nevednost, verski in plemenski pa drugi trapasti predodi, ki so hujskali posameznike in cele narode drugrega proti drugemu, vse to in še drugi umetni plotovi so delili in razdvajali ljudi, kakor jih delijo in razdvajajo še dandanes. Toda ljudje bodo prej ali slej — včasih morda celo v tako mučnih in težavnih okolnostih — uvideli, da je končno edinstvo človeškega rodu neizogibno. Svetovno politično, gospodarsko in kulturno življenje sedanjega časa nam dokazuje vsak dan jasneje in jasneje, da je človeštvo nedeljiva celota.

Cloveku je že tako rekoč prijeno, da se neprestano — dostikrat nehote in nevede — žene za svobodo, a obenem pa se oglaša v njem nepremagljivi prirodni nagon k druženju s tovariši in tovarišicami.

Bonji klic francoske in ruske revolucije je bil: Svoboda, enakopravnost in bratstvo. Mlada Italija je bila ustanovljena na treh nerazdružljivih osnovah, in sicer na neodvisnosti, edinstvu in svobodi. Tudi še mlajša Jugoslavija se je ustvarila na sljivnih osnovnicah, ali je žal vsaj začasno razpadla deloma po svoji lastni krividi, deloma pa po fašistični ropažljivosti.

Nobenega protislojava ni med svobodo in bratstvom, kakor ga tudi ni med edinstvom in svobodo. Kajti biti svoboden pomeni biti enakopraven in enoten, a biti neodvisen in enoten pomeni biti svoboden.

Steza človeškega napredka se ne vije samo v rastoči in neprernehoma se razvijajoči svobodi, nego tudi v čimdalje obsežnejši edinstvi, ki ne občuti pred nobenimi plemenskimi, narodnostimi ali verskimi plankami.

Svoboda je že starodaven vzor in pride več ali manj v vsaki dobi do izraza. Ona ni samo podlaga prosvetljenemu življenju, nego je od nje odvisen tudi vsak napredek človeške civilizacije.

Svoboda je tako dragocena posest, da jo mora človek ščiti in varovati pa braniti kakor punčico v očesu, če se hoče kdaj dokopati do boljšega in lepšega življenja. Obenem pa je ona

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Ne umrem na slami — srcu, se je pripravil na to, da pomete s komunisti ne samo v umrem na polju; ko s konja padem, sabljenkam zazveni, pravi koščka narodna pesem.

Cel svet upira oči v spodnji in zgornji Don, kjer se bije najstrasnejša boj, odkar hodi človek po zemlji. Rusko ljudstvo, ki pologom izgublja vro v pomoč od zgodnjih demokracij, se bojuje ne samo proti Nemčiji — 130.000.000 proti 85.000.000 — ampak kakor pravi ameriški časnikarski počeval Leland Stowe, 130.000.000 proti Nemčem in njih zveznikom, ki stejejo skupaj več kakor 200.000.000 ljudi.

Rusija nima tujih sužnjev, ki bi ji izdelovali muncijo ter delali na polju. Nemčija ima samo v svoji deželi zaposlenih čez pet milijonov tujih delavcev, s katerimi se oprošča na milijone Nemcev za vzhodno fronto.

Težkim srčem poslušamo novice, ki donijo iz radia, in strahoma pogleda človek na prvostran jutranjega lista. Kaj bo z Evropo, če se Hitlerju posreči prebiti pot preko Kavkaza?

Kaj bo z našimi ljudmi, ki so z dušo in telesom v borbi za svobodo? In koliko sto tisoč naših ameriških fantov bo obležalo na bojnih poljanah v boju ne

morda proti tridesetim divizijskim, ki so sedaj v Franciji, ne go proti trišterim?

Kaj je drugo fronto? Ravno danes, ko po pismem, ima CIO velikanski javni shod v Grant parku, ki se ga bom udeležil tudi jaš za takojšnjo drugo fronto. Govorili bodo tile delavski voditelji: R. J. Thomas, predsednik avtne unije; George Addes, tajnik-blagajnik iste unije; Fullerton Fulton, ravatelj CIO. In se cela vrsta drugih. Geslo tega shoda je: We have the men. We have the materials. We have the will to win. The only way to win is to ATTACK NOW.

Kdor še veruje v dobrote barbarskega nacizma, naj samo pogleda v "Life magazine" od 3. avgusta na 28. strani. Videl bo sliko, ki je ne bo pozabil izlepa. Na tisoče Grkov, ki se umrli na lakote. In to bo po celi Evropi. Ali zamerite Russom, kom pošte: "Mi sedaj razumemo, da so Nemci zveri, ne ljudje. Odslej naprej mora biti beseda Nemec — prekletstvo, beseda, ki nas prisili zagrabit za orožje. Ali sovraštvo ne zastoste, ubijati moraš. Dan, na katerega nis je bil Nemec, je zapravljen. Nič ni prijetnejše za začetek, kakor oksko kakor nemško truplo. Ne računaj na dneve in milje, nego na število Nemcev, ki si jih ubili. Ubijaj Nemce, je prošnja tvoje matere. Kolji Nemec, je mila prošnja tvojega otroka. Ubijaj Nemce, te prosi tvoja domovina."

Te zgornje besede je prineslo glasilo rdeče armade "Rdeča zvezda" v svojem apelu do vojakov. Nam se zdijo nekaj groznega. Ali ruskim delavcem in kmetom, katerim so nacijske svinje pogazile vse, kar so si v znoju in krvu priborili in pridobili na zadnjih petindvajsetih letih, je to ukaz. In kaj pa mikliči in naših ljudeh na Gorenjskem, v Mariboru, Ljubljani in drugod? Kaj pa ti mislijo o Nemcih in Lahih?

Se o Kitajski

Zadnjih enkrat sem zapisal v tej koloni, da bom nadaljeval s pisanjem o Kitajski, in s spodnjimi vrsticami pod gornjim naslovom bom skušal izpolniti dano besedo.

V času od 1925 do 1927, ko je bil Kuomintang s sedežem v Nankingu v bojih z vojaškimi glavarji severnih kitajskih pokrajin, so kitajski komunisti večno prispevali h končni zmagi. Mesece marca in 1927. je mlađostni in navdušeni markstov Cu En-laj organiziral splošno stavko v Sangaju. 600.000 delavcev je pustilo delo. Ko je par dni pozneje dosegel tjačaj Ciang Kai-šek s svojo vojsko, je bila zmaga že dobljena. Preostal je le še slavnosten vhod v Seja klubu št. 27 JSZ

Cleveland, O. — Prihodnja seja klubu št. 27 JSZ bo v petek 14. avgusta ob 8. zvečer v klubovih prostorih. Clanstvo se pozivlje, da se te seje udeleži v obilnem številu, kajti naša naloga je, da vzdružimo naše aktivnosti ter pozivimo delo za našo stvar, pa naj bo to naš list Proletar, ki potrebuje več narodnikov in katerega moramo vzdržati, ali pa drugo delo, ki se tiče našega pokreta. Torej, pridite na sejo

POVESTNI DEL

IVAN VUK:

BELE NOČI

Bjelyje noči, kak v skazkje prekrasnyje,
laskovij šept berjos,
ptic šebejanje, zviki nejasnyje
carstvo tainstvennyh grjoz...

N. Sefer.

Pozdravljenie bele noči...

zemljo, da le-ta, kakor človek, posedi v prijetnem hladu in poanjari o rečeh, ki so shranjene v duši.

Ste se zagledali kdaj v tak somrak?

Pred vas so stopile podobe, nejsne, kakršnih še niste' videli, komaj da se jih spominjate iz sanj, sedale k vam in govorile z vami. Poslušali ste pravljice tistih nepoznanih prijateljev, sedajočih k vam, govorčih z vami in sladka lenoba se vam je razivila po žilah.

Po lich pa vas je poljujal vesci vetrin in vas objemal s svojimi osvežujočimi krili. Njezina želja vam je pošepetavala nekje, da bi se dvignili in šli v posteljo. A vi ste se nehote stiskali k nepoznanim, ki so prisledili k vam in prosili v mislih, naj vam govorje mnogo, mnogo s tistem sladkoopojnim sanjarskim jezikom. In poslušali ste zgodbe, precudne, da je ledena kri v žilah, se vzbujala ljubezen v sreči, razvetealte rože v dušah in radost gledala iz oči in brezkrbnost. Zdela se vam je, da takih zgodb nikdo ne živi v življenju. A ko ste jih gledali pred seboj, so se vam bljud njih prečudnosti zdela tako poznane in svoje, kakor da so vaše lastne zgodbe, v dušah prežite. — Se spominjate takih večerov? ...

Glejte, takšne so ruske bele noči ...

Zatone solnce, ugasne večerna zarja. A tistega temnega plašča, ki navadno objame zemljo, kakor da jo hoče skriti neprrijaznim in nepoklicanim očem, ni nikjer. Kakor da je pozabil na svojo zemljo tisti temni plašč? ... Kakor je je zadržan in ne more priti ter pošilja svojega zastopnika, da on uspava zemljo v sladek sen, krake, a zato sladkejši, ker je krake.

Komaj ugasne večerna zarja, rdeča in ognjena, kakor močen zubelj, se že prikazuje intranja, vsa sveža in rožnata, kakor obraz device, umivajoče se v bistrem potoku. Tam, kjer je zatonilo solnce na večer, nekaj korakov, zdi se, od njegovega zatona, se prikaže zopet, zelen vsem dobro jutro. Kakor da je sedlo za tisti brezov gozd tam na horizontu stoeči, popiščaj, zasmahu, nato pa se je dvignilo zopet na cestovanje po cesti, vsej modri, kakor s plavicami potlakan, kakor s potočnicami posejani.

En sam somrak, odet v pajčolast plič, siv, kakor listje topolov, so tiste bele noči. Kakšne čudne pravljice ste mi pripovedoval, bele noči. Pravljice tistega mojega življenja, živečega samo v sanjah — telesu nepoznanega, živeče-

ga takrat, ko je gospodoval nad zavestjo moj "Jaz", tisti, nepozabni in skrivnostni, razlikujuč se od tistega vsakdanjega, poznanega, ki mi je gledal iz oči, ko sem sedel k obedu.

Spominjam se še, kako sem se ga ustrašil, ko je stopil pred me prvič. Ustrašil sem se ga, kakor se človek ustraši nepoznance, nenadoma stopivšega pred njega.

Natančeno tako, spominjam se, sem se ustrašil nekoč v mladosti tudi tistega vsakdanjega svojega "Jaza", ko je stopil pred me in rekel s sirovim, brezobzirnim glasom:

"To sem Jaz!"

Res je, privadil sem se mu hitro in dasi še otrok, ga cenil in se ponašal z njim. Zakaj njezina želja vam je pošepetavala nekje, da bi se dvignili in šli v posteljo. A vi ste se nehote stiskali k nepoznanim, ki so prisledili k vam in prosili v mislih, naj vam govorje mnogo, mnogo s tistem sladkoopojnim sanjarskim jezikom. In poslušali ste zgodbe, precudne, da je ledena kri v žilah, se vzbujala ljubezen v sreči, razvetealte rože v dušah in radost gledala iz oči in brezkrbnost. Zdela se vam je, da takih zgodb nikdo ne živi v življenju. A ko ste jih gledali pred seboj, so se vam bljud njih prečudnosti zdela tako poznane in svoje, kakor da so vaše lastne zgodbe, v dušah prežite. — Se spominjate takih večerov? ...

Glejte, takšne so ruske bele noči ...

Zatone solnce, ugasne večerna zarja. A tistega temnega plašča, ki so navadno objame zemljo, kakor da jo hoče skriti neprrijaznim in nepoklicanim očem, ni nikjer. Kakor da je pozabil na svojo zemljo tisti temni plašč? ... Kakor je je zadržan in ne more priti ter pošilja svojega zastopnika, da on uspava zemljo v sladek sen, krake, a zato sladkejši, ker je krake.

Komaj ugasne večerna zarja, rdeča in ognjena, kakor močen zubelj, se že prikazuje intranja, vsa sveža in rožnata, kakor obraz device, umivajoče se v bistrem potoku. Tam, kjer je zatonilo solnce na večer, nekaj korakov, zdi se, od njegovega zatona, se prikaže zopet, zelen vsem dobro jutro. Kakor da je sedlo za tisti brezov gozd tam na horizontu stoeči, popiščaj, zasmahu, nato pa se je dvignilo zopet na cestovanje po cesti, vsej modri, kakor s plavicami potlakan, kakor s potočnicami posejani.

En sam somrak, odet v pajčolast plič, siv, kakor listje topolov, so tiste bele noči. Kakšne čudne pravljice ste mi pripovedoval, bele noči. Pravljice tistega mojega življenja, živečega samo v sanjah — telesu nepoznanega, živeče-

Stroški indijske obrame

Kakor je naznanih indijska vlada, so znesli stroški za indijsko obrambo med časom od 1940 do 1941 \$380,000,000. K tej vstopi je Indija prispevala \$220,000,000, a ostalo pa je plačala angleška vlada.

Njiva. Delavska in kulturna revija, ki izhaja mesečno v prvi polovici vsakega meseca. Maj-

Ameriški letalci na sovjetsko letališče nekje na srednjem zapadu. Od leve proti desni: Major Ondrick, ameriški vojaški atač, kap. Mackay, copilot Blevans, nav. Campbell, radijski uradnik Joslyn. Ruski letalci odvedejo letala na bojišče.

KNJIŽEVNI VESTNIK

Cankarjev glasnik. — Mesečnik za leposlovje in pouk. Južnica številka. — V tej je sledenča vsebina: Pet let Cankarjevega glasnika (uvodnik). — Naše naloge po vojni (uvodnik). — Ivan Jontez: Bog (pesem). Ivan Molek: Zadeva kritike. — I. J.: Pesnik po božji volji. — Frank Novak: Damjanova ljubezen. — X. Y.: V obrambo sanjarenja. — Jože Širci: Obrama Sevastopola. — I. J.: Samotar Janko (nadaljevanje).

Cankarjev glasnik je edina slovenska napredna delavska kulturna revija v tej deželi. Izhaja v Clevelandu in njegov naslov je: 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Letna naročnina znaša \$3.00.

Mladinski list. — Mladinski mesečnik, ki ga izdaja Slovenska narodna podpora jednota za članstvo svojega mladinskega oddelka. Številka za mesec avgust. — V njej je zastopana znana slovenska pesnica in pisateljica Katka Zupančič s pesmico "Zelo" po pestovito "Naš semenj". — Ana Furlanova ima črtico "Borut" je hodil v prvi razred". — D. R. je napisal "Oslovske odlikovanje", a Pavel Kunaver pa je priredil poučni spis "Zakladi sveta". — V angleščini ima R. McMillan "The Origin of the World" (nadaljevanje). — Louis Beniger "Birthdays of the Great Men"; takisto v angleščini je že dosti druge snovi v obliki dopisov, navodil in kratkočasnic, ki so primerne za mladino. Med to tvarino je opaziti tudi igrico "Four New SNP Members", ki jo je spisala Zora Gostovich.

Ta mladinska revija stane na leto \$1.50. Njen naslov je: 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

The Slavic Monthly. — Slovenski mesečnik v angleščini. Številka za junij in julij. — V njej je sledenča vsebina: A Call to Arms (uvodnik). — Dr. Henry Noble MacCracken: John Amos Comenius (z ilustracijami, ki jih je naredila Nancy Hartshore). — Ameriški russki zavod: "Soviet Children in Wartime". — Waclaw Zajaczkowski: "Slav Day" Under the Sign of Grünwald. — Prof. Clarence A. Manning: Slav Cooperation. — Andrey Slabey: A Great Slav Educator. — Mary M. Mory: Russian Byliny and American Paul Bunyan Tales. — Kay K. Bill Panzen. — The Apostle of Fair Play. — Letters to The Editor. — Helena Primožič: Marta Gale — A Jugoslav Duse.

Mesečnikov naslov je: 545 Fifth Ave., New York, N. Y. Naročnina \$2 na leto.

ska številka. — Njena vsebina je sledenča: 1810 — 25 de Mayo — 1942. — Trst in Istra v srednjem veku. — Joško Owen: Razgovori. — A. Drašček: Lev Nikolajevič Tolstoj. — Zmajslav: Zvezna in društva. — A. Mozetič: Obujeni spomini. — Mirba: Zgradba "Jugoslovenske doma" v Montevideo.

Vesti iz organizacij. — Tomaž Kodelj: Kam spadamo.

Revija izhaja v Buenos Aires. Njena naročnina za celo leto je \$2. — Njen naslov je: Coronel Ramon Lista št. 5158, Buenos Aires, Argentina.

"What's Your Name?" — Nova knjiga ameriškega pisatelja Louisa Adamiča, ki izide prve dni v mesecu septembra. Knjiga je tretji zvezek v njeni seriji z imenom "Nation of Nations". Knjigi "From Many Lands" in "Two-Way Passage" sta prva dva zvezka tiste serije.

Mladinski list. — Mladinski mesečnik, ki ga izdaja Slovenska narodna podpora jednota za članstvo svojega mladinskega oddelka. Številka za mesec avgust. — V njej je zastopana znana slovenska pesnica in pisateljica Katka Zupančič s pesmico "Zelo" po pestovito "Naš semenj". — Ana Furlanova ima črtico "Borut" je hodil v prvi razred". — D. R. je napisal "Oslovske odlikovanje", a Pavel Kunaver pa je priredil poučni spis "Zakladi sveta". — V angleščini ima R. McMillan "The Origin of the World" (nadaljevanje). — Louis Beniger "Birthdays of the Great Men"; takisto v angleščini je že dosti druge snovi v obliki dopisov, navodil in kratkočasnic, ki so primerne za mladino. Med to tvarino je opaziti tudi igrico "Four New SNP Members", ki jo je spisala Zora Gostovich.

Ta mladinska revija stane na leto \$1.50. Njen naslov je: 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Nova knjiga. — Nova knjiga je počela v prvi mesecu septembra.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in izvrnil dodatno \$50 v tiskovnemu fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

Westmorelandská federácia SNP (zap. Penna) je prispevala \$5.00 v tiskovný fond Proletarca, \$25.00 pa za ruski režif, vse skupaj po priklopní tímovom lastnorčnícom podpisom, najvišia je par nových. Dobro znamenie!

Martin Judnich iz No. Chicago, Ill., je poslal 4 naročného v 50c tiskovnemu fondu; Jack Mesec pa dolar v isti námen.

John Zornik in Leo Junko, priklopili v prvi mesecu septembra.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

John Pirih iz Burgettstowna, Pa., je obnovil naročnino in zvrazen priložil dolar v tiskovný fondu. Oproča se, ker se je z naročnino zakašnil. Nič zato, John, saj pravijo, da boljše pozneje kot nikoli, kar ni slabovo.

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

PISE F. Z.

Glenwood Springs, Colo. — V starinskem hotelu Glenwood, ki ima mnogo sob, pa skoro nič gostov, sta se spriča dva stara Američana o vojni. Spriča sta se radi nje v veži hotela tako zelo, da je moral eden ven. Tisti, ki je zmagal v besedni bitki, je rekel, ko se je obrnil k meni in ženi: "Oprostite temu prizoru, a jaz sem bil s tistim vsega tega besedjenja o vojni in ga ne trpm, če si le morem pomagati." Stari "old timer" se bržkone ne zavda, "that the worst is yet to come."

V Aspenu je bila minuli teden vojaška komisija, da proučuje načrt za ustanovitev vojaške kempe v tem nekdaj živahnjem rudniškem okraju. Iz Aspene so izvezili pred desetletji vlak za vlakom srebrne rude. Tudi naši rojaki so jo veliko izkopali. Nekaj jih je še tam. Par rudnikov še obratuje. Starejši ljudje obdelujejo svoje grede, hidijo na lov za ribami in v jeseni nad divjačino. "Za drugam nismo več," ti odgovarjajo, ko jih vprašaš, če jim je dolgčas po "starih časih". Ako dobe vojaško kemp, bo spet življenje tod okrog. Pripravljeno je, da se bo tu vežbalo v gorah kakih 20,000 vojakov, soliški ljudi pa ni Aspen še nikoli videl. Zdi se mi, da so to le naše, kajti vojaške komisije gredu povsod in v vsakem kraju si od njih ljudje obetajo same kosti.

V Glenwoodu je velik, modern hotel Colorado. Minuli teden ga je clegdovala vojaška komisija v namenu, da ga prevozame in spremeni v vojaško bolnišnico, aka sklene, da je posloplje primerno za kaj takega. Ko ga je pred več desetletji zgradila neka angleška družba in park okrog njega ter spremenila tukajšnje vroče vrelce v moderne toplice, jo vse to stačilo nad milijon dolarjev. Tako trdijo tisti, ki pravijo, da vedo, in je verjetno, kajti toplice naprave so res velike. Podvozje se ni nikoli izplačevalo. Kupila ga je v začetku zadnje gospodarske krize v bankrot-nem stanju nova skupina, v kateri je bil z veliko vsto udeležen tudi pokojni leadvillski veletrgev Frank Zaitz. Hotel in toplice sedaj upravljajo spet drugi ljudje in dediči omenjenega slovenskega trgovca še čakajo na vloženi denar. Ako hotel in toplice kupi zvezna vlada, bodo morda še nekaj dobili, drugače pa lahko potegnemo križ čez tiste račune.

V restavraciji pri Tessadri v Glenwoodu (vsaka restavraci-

ja je tu obenem salun) sva vredna pri baru dva moška, ki sta bila v tistem pomenku. Eden star, drugi mlad. Mlašji je bil že korajzen in se po šepetanju krepko pridružil. "Slovenca sta," mi omeni Angela. Predno sva odšla, sva ogovorila starejšega. Tako sva spoznala naročnika in prijatelja Proletarca Johna Šukleta. Delal je v rokah 34 let, sedaj obratuje salun v mestecu Crested Butte. Star je 63 let. Mu gre dobro, le revmatizem ga nadleguje. Pa se zdravi tu v toplicah, v vročih kavernah in pri kiropraktiku. V hotelu Rex, kjer stanuje, so skoro sami starejši možje, ki si skušajo tu utrditi zdravje in podaljšati življenje.

Grand Junction z okolico slovi vsled velikih, bogatih sadnih vrtov. Tudi precej Slovencev kmetuje v teh krajih. Imajo par podpornih društv, med njimi dve društvi SNPJ (Palisade in Grand Junction). Posebno krasni so tod nasadi breškev. Sedaj dozorevajo, a manjka delavcev in vagonov. Društva sadjerecje so imela že mnogo sej. Razpravljajo o težkočah, kako pospraviti sadeže, tudi v časopisih. Nekateri so svetovali, da bi dobili iz koncentracijskih taborov v Californiji kakih 600 Japoncev, ki imajo skusnje pri tem delu. Drugi so argumentirali, da bi bilo najemanje Japoncev "nepatriotično". Tretji niso soglašali, češ, da bi Japonci s tem, da se jih uposli, pomagali ohraniti sadeže za uporabo, torej v patriotske namene. Sporazumi se niso in čas dozoritve prihaja. Sadjereci so predlagali, naj v sezoni obiranja trgovci v vseh teh krajih zaprodajalne in pisarne, svoje ljudi pa pošljajo na drevje. Trgovci so o tem premisljali in sklenili ugoditi, "kolikor je predlog izvedljiv". Pojasnili so, da imajo mnogo takih, ki pa imajo delo niso sposobni, zato bodo imeli svoja podvzetja odprtia omejeni čas, drugi nujnih uslužbenec pa naj med tem pomagajo sadjerecem. Predlog za najem japonskih delavcev bi bil sicer najpraktičnejši, a so proti Japoncem prednosti ne samo zaradi vojne, nego tudi zato, ker je mnogo Japoncev v Californiji tam rojenih in so ameriški državljanji. Sadjereci v Grand Junctionu se bojejo, da bi Japonci, ki se bi kraja tu privadili, prisli po vojni spet sem, si kupili zemlje in s svojo pridnostjo in vztrajnostjo izpodrinili domačine, karor so jih mnogokrat v Californiji.

Volna je izredno važno bla-

Na gornji sliki je predložena neka japonska vojna ladja v svojih poslednjih trenutkih. To je neka japonska rušilka ravno tedaj, ko se ima docela pogreniti v globinčino morja. Slika je bila posneta skozi periskop ameriške podmornice, ki je zagnala dva torpeda vanjo. Baje je to prva slika, ki je bila kdaj vezeta skozi periskop kake ameriške podmornice.

go. Producija in distribucija volne je zaradi vojnih potreb pod strogo državno kontrolo in podvržena vladnim regulacijam. V zapadnem Coloradu se pasje v gorah tisoče ovac. Sploh je ovčjereja in volna sedaj ena izmed najvažnejših industrij v tej državi. V Glenwoodu se sedaj, ko to pišem, vrši konvenčija zvezne ovčjerejcev v Coloradu, ki se imenuje uradno "Colorado Wool Growers Association". To je bolj imenito kot pa če se bi imenovali le zveza ovčarjev. Nekateri delegati so fino občeni, so mestni ljudje in očvidno prekupeci. Ti imajo glavna besedo in glavne dohodke. Mnogi pa zgledajo popolnoma kmeko in le-ti so pravi "wool-growerji". Zabavajo pa se s svojimi ženskami in gostiteljicami vred skoro bolj kakor pa delegati slovenskih podpornih organizacij in gostilnicarji imajo z njimi zelo dober biznis.

'Zelja je mati mali.' Zadnjem in na pomlad so bili ameriški časopisi polni poročil o opešanju, krvavitvi in prezabranju nemške armade na vzhodni fronti, o Hitlerjevin strahu pred nemškim ljudstvom, ki je vojne že do grla sito, o strogincih, ki jih postavlja gestapo na oglih v nemških mestih, o razgrajovanju gospodinj, ki stoje uro za uro pred prodajalnami in čakajo odmerke, o naraščaju sabotažnih dejanj, silnem pomanjkanju surovin, olja in žive — sploh, vsa tista propaganda je delala v zavezniških deželah vtis, da je tretji rajh na pragu svojega konca. Prav so imeli oni, ki so svarili zavezniške "informacijske" biroje, da s takimi vestmi ustrezajo Hitlerju in da jih baš on pomaga negotati za ti, da bi zaveznički popustili v svojih pripravah, če, čemu se žuriti, ko pa bo Nemčija že tako in tako kmalu padla! Izkazalo se je, da je Nemčija še sposobna zmagovati, bodisi v oddaljenih kot v bližnjih krajih. Ob ameriškem atlantskem obrežju je potopila že nad 400 naših trgovskih ladij. Rommel je v Egiptu in nemške divizije so že v Rostovu in dalje. Kar je bilo v Nemčiji izdatne opozicije proti Hitlerju, je bila že zdavnaj pokončana od strelec in pa v koncentracijskih taborih. Sedanjem nemški narod, ki ga je vzgojil Hitler, je z njim. Apelev zavezničkov ne posluša in veruje le v svojo zmago. Šele ko bo uvidel, da se moti, se bo izprevrgla iz hitlerizma nova struja v namenu, da dobi od zavezničkov, in slučaju njihine absolutne zmage, najugodnejše pogoje. Nemci so spretni v vsem. In pa brezobjzni in krukti tako, karor ni bil še noben narod v moderni zgodovini.

A včlane temu je v naši javnosti upoštevan, ker je pač glasilo pokreta, čeprav ne velikega po moči organizacije, a je velik v načelih in v borbi za poštenje in ljudske pravice. Zato morajo tudi drugi — radi ali neradi — računati z njim. Uverjen sem, da vloga Proletarca v naši javnosti še z daleč ni končana in da ima še veliko dela pred sabo. Slabo je le, da tak list kot je ta nima večje naklade.

Naslov za list in tajništvo je: **"PROSVETA"**

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00

Načrti sodelujejo uradno s Hitlerjem, kar se vlade v Vičiju tiče, in Pierre Laval se veruje, da je bodočnost obnovljena v moderni zgodovini.

cev vendarle pada.

Ameriški izolacionisti in pacifisti so trdili, da nam nihče ni ne more. Nasprotovali so obrambnim pripravam in ako bi deluje, kakor bi on rad. Gestapo ga uči, kako je treba postopati, da je človek uspešen: Če si fašist, imeti program, potiskaj ga ljudstvu v grlo, da se bo opojilo in postal fanatično, tiste pa, ki se bi branili in ne bi nikakor hoteli vpiti "živo" vladni politiki v korist, je treba prekriti. Nacistička oblast v kupirani Franciji je pobila že mnogo Francozov, ker so se "upirali novemu redu, uganjali sabotažni dejanja, ali pa se podelili s komunističnimi aktivnostmi." Eksekucije v Franciji nad "komunisti" se množe tudi brez talcev in Lavala skrb, kam naj beži, ako Hitler na koncu kon-

jega stališča za mednarodno solidarnost ločila od ameriške izolacionistične S. P.

Dohodki zvezne komaj da krijejo njene stroške in v ta namen je treba sedaj uporabljati tudi prispevke v konvenčni sklad. V danih razmerah ne more biti drugače.

Važno za našo Zvezzo je, da na tej seji izreče določno stališče z ozirom na sedanjem položajem in posebej še glede raznih akcij, tikajkaj se vprašajo naše stare domovine, odnosno Jugoslavijo. Citali ste o konferenci v Clevelandu, ki so jo imeli za stopniki jugoslovenskih podpornih organizacij (slovenske sekcije JPO), in pa razni posamezniki, na kateri so izvolili ta-kovzani odbor za politično akcijo. Ta naj bi vodil boj za osvoboditev Slovenije, toda ne v takem pravcu in po programu, ki si ga je zamislio v prejšnji svetovni vojni JRZ. Vzlično so, kot razvidno iz zapisnika, sklenili vprašati za preostalo imovino JRZ. Upravljajo trije člani gl. odbora SNPJ in trije člani eksekutive JSZ. V kakih namene je delovalo JRZ in je bil prispevan denar zanj, je znano vsem, in odboru pa, kako se sme razpolagati z ostalo vstopo. To določno pojasnjuje zapisnik zborovanja, na katerej je bilo JRZ razpuščeno.

Zato je potrebna z ozirom na vse to izjava, ki bo naše stališče določno naglasila, da ne bodo gotovi elementi slepomisli v javnosti in zahtevali nekaj, kar ni njihovo in ne vsote, kakršna v njihove namene ni bila zbrana.

Poročilo Ch. Pogorelca sprejeti na znanje in je sklenjeno, da se o njegovih priporočilih razpravlja pod točkami dnevnega reda, kakor pridejo na vrsto.

Prosvetna matica. — Tajnik Pogorelec poroča, da prosvetni odbor deluje na tem (da se knjige spet izda, in on priporoča v ta namen ponatis knjige "Zenin iz Amerike". Spisal jo je Anton Tanc. Ivan Molek pravi, da je zanj, le uvod bi bil morda umestno opustiti. Joško Owen bo izrazil svoje mnenje, ko knjigo prečita. O predlogu so obveščeni tudi zunanjci člani Prosvetne matic.

Ivan Molek pravi, da so očitki, da je bil na konferenci v Clevelandu 7. junija on ali kdo drugi "potegnjen", brez podlage. On (Molek), Kristan in V. Cainkar so odločno zastopali to, kar kot načelniki republikanci in pristoji prave demokracije morajo zastopati. Kar drugi drugače počno, delajo to v svojem, ne v njihovem imenu.

Ivan Molek zavzame najprvo za močno politično akcijo v temi Moramo imeti določno označeno kaj je naš namen, kaj so naši cilji. Ne dopustimo, da nas bodo kdo speljal med kraljevanjem v nas predstavljal za njihove pristaše. Česa se bi bali? Povejmo in naglasimo odločno svoje prepiranje.

Angela Zaitz opozarja na eno prejšnjih sej eksekutive JSZ, pred mnogimi meseci, na kateri je bilo priporočeno, da se naj raje mi zavzamemo najprvo za politično akcijo v temi. Moramo imeti določno označeno kaj je naš namen, kaj so naši cilji. Ne dopustimo, da nas bodo kdo speljal med kraljevanjem v nas predstavljal za njihove pristaše. Česa se bi bali? Povejmo in naglasimo odločno svoje prepiranje.

Ivan Molek pravi, da so očitki, da je bil na konferenci v Clevelandu 7. junija on ali kdo drugi "potegnjen", brez podlage. On (Molek), Kristan in V. Cainkar so odločno zastopali to, kar kot načelniki republikanci in pristoji prave demokracije morajo zastopati. Kar drugi drugače počno, delajo to v svojem, ne v njihovem imenu.

Ivan Molek zavzame najprvo za močno politično akcijo v temi. Moramo imeti določno označeno kaj je naš namen, kaj so naši cilji. Ne dopustimo, da nas bodo kdo speljal med kraljevanjem v nas predstavljal za njihove pristaše. Česa se bi bali? Povejmo in naglasimo odločno svoje prepiranje.

Fred Vider predlaga resolucijo (bila je z dodatki, sprejeti na tej seji, objavljena v Proletarju dne 8. julija t. l. na 1. strani, in je del tega zapisnika).

Predlagatelj obljubi, da se naj resolucijo, ki jo je predložil Fr. Zaitz, pripravi v širšem obsegu, da bo vsebovala vse temeljne točke našega programe.

Ta zapisnik bil sprejet kot čitan na redni seji JSZ dne 7. avgusta.)

Ivan Molek meni, da je predlagatelj napisal izjavo v nagliči in opozarja na nedostatke. Smatra, da se naj račun z odbojom, ki je naslovil proglašen kralju, v imenu onih, ki so ga izvolili dne 7. junija v Clevelandu, prepusti tistim, ki so bili tam navzoči. Med njimi sta bila člana tistega sestanka tudi on (Molek) in Ethbin Kristan, ki sta o zadevi ožjem odboru (v Clevelandu) že sporočila svoje mnenje in resigniranje iz odobra.

F. Godina protipredlaga, da v naši izjavi ne navajamo zahteve svojega programa, nego počakamo razčiščenja afere, ki je nastala s proglašenjem odbora SNZ. Nihče ne podpira. Nato Godina argumentira, da je za proglašenje, ki ga predlaže s. Fr. Zaitz, pod pogojem, da se v njemu čimbolj določno pove, da hočemo združeno Slovenijo, torej tudi vse primorske in druge slovenske kraje, ki so bili na prejšnji mirovni konferenci dodeljeni Italiji in Avstriji.

Predlagatelj Zaitz poudari, da se to zahtevo lahko v besedilo, uvede se bolj natanko, ker smo pač vsi za svobodo vsega naroda, in vseh narodov — vsakemu, kar mu gre.

Vider izvaja, da ker socialisti v Nemčiji in drugod po prejšnjih vojnih niso bili odločni kakov bi morali biti, jim je šlo povsod vse narobe in posledice so grozne zanje in za vse. Opisuje razne spletke in pa da odbor SNZ s svojo izjavo, poklonom in prošnjo na kraja ni nikomur ustregel in da je narod vsled tega nezadovoljen.

Odbor pravi, da je Rennerjev članek v reviji Collier's o bodoči razdelitvi sveta mnoge ljudi vzrujil, pa se jim je mudilo, kot da se mir že sklepna in meje že rišejo, namesto da bi se na odporno akcijo proti njemu propagandi in delovanju grofa Sforze boljše pripravili. Tudi prihod kralja so vzeli tako resno, kakor da je to res kak zgodovinski dogodek, ki lahko priporomore k boljši usodi naroda.

Louis Beniger izvaja, da je še s. Ivan Molek na konferenco z najboljšimi nameni. A zborovanje je vodil na en ali drugačen način minister Snoj, ki ima pač svojo taktiliko in svoje namene. Rezultat tiste seje je odbor, izvoljen izmed opazovalcev in sličnih, in pa proglašen, s katerim kot demokratični državljanji te dežele ne moremo soglašati, še manj pa obdravati klanjanja in pa prošenj kralju.

F. S. Tauchar pravi, da je v politiki ne smemo delati v temi. Moramo imeti določno označeno kaj je naš namen, kaj so naši cilji. Ne dopustimo, da nas bodo kdo speljal med kraljevanjem v nas predstavljal za njihove pristaše. Česa se bi bali? Povejmo in naglasimo odločno svoje prepiranje.

Angela Zaitz opozarja na eno prejšnjih sej eksekutive JSZ, pred mnogimi meseci, na kateri je bilo priporočeno, da se naj raje mi zavzamemo najprvo za politično akcijo v temi. Moramo imeti določno označeno kaj je naš namen, kaj so naši cilji. Ne dopustimo, da nas bodo kdo speljal med kraljevanjem v nas predstavljal za njihove pristaše. Česa se bi bali? Povejmo in naglasimo odločno svoje prepiranje.

Ivan Molek pravi, da so očitki, da je bil na konferenci v Clevelandu 7. junija on ali kdo drugi "potegnjen", brez podlage. On (Molek), Kristan in V. Cainkar so odločno zastopali to, kar kot načelniki republikanci in pristoji prave demokracije morajo zastopati. Kar drugi drugače počno, delajo to v svojem, ne v njihovem imenu.

Godina znova priporoča, da se naj resolucijo, ki jo je predložil Fr. Zaitz, pripravi v širšem obsegu, da bo vsebovala vse temeljne točke našega programe.

Predlagatelj obljubi, da se naj resolucijo, ki jo je predložil Fr. Zaitz, pripravi v širšem obsegu, da bo vsebovala vse temeljne točke našega programe.

Zapisnik konference Prosvetne matici in JSZ 31. maja 1942 v Milwaukeeju

Zborovanja Prosvetne matici in JSZ dne 31. maja v Milwaukeeju, Wis., so se udeležili slednji zastopniki in zastopnici:

Od društva SNPJ: št. 1, Fr. Zaitz; št. 8, Anton Zaitz; št. 14, Marija Celarec; št. 16, A. Vidmar, Fr. Primozich, J. Jenko; št. 39, Chas. Jorgorelec; št. 102, Kristina Turpin; št. 119, Helena Jereb; št. 122, Mary Musich, Anna Puncer, Christina Moseley, Josephine Slapnik; št. 559, Ed Drasler; čikaška federacija SNPJ, Angela Zaitz; št. 104, Vinc. Pugel, Fr. Matkovich; št. 686, Joe Radel. Od društva št. 19, JPZS, Mary Schuler, Christine Podjavoršek, Mary Mihelič, Joe Juvan.

Eksekutivo je zastopal Charles Pogorelec.

Klub št. 1 JSZ, Joško Oven in Frank Zaitz.

Pevski zbor "Sava", Anton Garden. Pevski zbor "Naprej" Frank Puncer.

Čitalnica SND, Waukegan, zastopnica Helen Jereb.

Gospodinjski odsek SND, Waukegan, Jennie Miller.

Zadružni odsek, Waukegan, N. Chicago, Mrs. Kozina.

Poleg teh je bilo navzočih precej gostov iz Milwaukeja in tudi iz drugih sosednjih našelbin.

Zborovanje otvoril tajnik konferenčne organizacije za Illinois in Wisconsin, Anton Garden, pojasni namen, in oznanil nominiranje kandidatov za predsednika seje. Sprejel je Frank Zaitz. Za zapisnikarico izvoljena Angela Zaitz.

Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Tajnik Garden poroča o stanju blagajne, da je znašal prenos od prejšnje konference \$2.31, ob enem je bilo na njiju sklenjeno, da si pomagamo k dohodku namesto s prireditvijo začave s kakim predmetom, in v ta namen smo kupili radio. Dohodkov z njim smo imeli:

V Chicagu	\$ 36.70
Waukegan-No. Chicago	36.00
Milwaukee-W. Allis	32.20
Skupaj	\$104.90
Prenos	2.31
Skupaj	\$107.21

Stroški	
Radio aparat	\$ 22.95
Poštnina	1.30
Rent	2.00
Voznina	1.50
Skupaj	\$ 27.75

Prenos in dohodki skupaj \$107.21, izdatki \$27.75, ostane v blagajni \$79.46.

Tajnik pojasni, da smo dobili radio aparat iz prijaznosti posredovalca po znižani ceni, in je vsled tega v prodaji na drobno vreden več nego smo mi plačali za njim.

Konferenčna organizacija posebuje tudi dve delniči Slovenskega centra v vstopi \$50.00. V svojem poročilu tajnik Garden omeni, kdo so pomagali k dohodku pri razpečavanju tike-

tov v Milwaukeeju, West Allis, Chicagu, Waukegan in No. Chicagu, in se vsem, ki so pomagali, iskreno zahvali.

Glede dnevnega reda Garden poroča, da bo govoril o stanju naših publikacij, o Prosvetni matici in o JSZ Chas. Pogorelec, o položaju na naši javnosti Frank Zaitz, in o akciji za ruski vojni relief Joško Oven.

F. Zaitz predlaga, da naj se doda k referentom Antona Gardina, ki je delegat na konvenčnem sestanku stranke, katera se je vrnila danes v Milwaukeeju. Naj poda svoje vtise o nji in svoje misli o strankini bodočnosti. Sprejeto.

Predno se preide na dnevni red, je sklenjeno, da predsednik imenuje odbor treh, ki naj uredi vse potrebno glede oddaje radia. Bile so v ta namen delegirane članice Mihelič, Podjavoršek, Mary Mihelič, Joe Juvan.

Ekssekutivo je zastopal Charles Pogorelec.

Klub št. 1 JSZ, Joško Oven in Frank Zaitz.

Pevski zbor "Sava", Anton Garden. Pevski zbor "Naprej" Frank Puncer.

Čitalnica SND, Waukegan, zastopnica Helen Jereb.

Gospodinjski odsek SND, Waukegan, Jennie Miller.

Zadružni odsek, Waukegan, N. Chicago, Mrs. Kozina.

Poleg teh je bilo navzočih precej gostov iz Milwaukeja in tudi iz drugih sosednjih našelbin.

Zborovanje otvoril tajnik konferenčne organizacije za Illinois in Wisconsin, Anton Garden, pojasni namen, in oznanil nominiranje kandidatov za predsednika seje. Sprejel je Frank Zaitz. Za zapisnikarico izvoljena Angela Zaitz.

Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Tajnik Garden poroča o stanju blagajne, da je znašal prenos od prejšnje konference \$2.31, ob enem je bilo na njiju sklenjeno, da si pomagamo k dohodku namesto s prireditvijo začave s kakim predmetom, in v ta namen smo kupili radio. Dohodkov z njim smo imeli:

V Chicagu	\$ 36.70
Waukegan-No. Chicago	36.00
Milwaukee-W. Allis	32.20
Skupaj	\$104.90
Prenos	2.31
Skupaj	\$107.21

Stroški	
Radio aparat	\$ 22.95
Poštnina	1.30
Rent	2.00
Voznina	1.50
Skupaj	\$ 27.75

Prenos in dohodki skupaj \$107.21, izdatki \$27.75, ostane v blagajni \$79.46.

Tajnik pojasni, da smo dobili radio aparat iz prijaznosti posredovalca po znižani ceni, in je vsled tega v prodaji na drobno vreden več nego smo mi plačali za njim.

Konferenčna organizacija posebuje tudi dve delniči Slovenskega centra v vstopi \$50.00. V svojem poročilu tajnik Garden omeni, kdo so pomagali k dohodku pri razpečavanju tike-

Frank Zaitz je referiral o akcijah med ameriškimi Slovenci in drugimi Jugoslovani v pomoč staremu kraju in ugostil, da ker napredni elementi niso pravilno pričeli, so morali slediti neuspehi, posebno vsled tega, ker so bili socialisti v njih prav slab, ali pa prav nič ne znamenja. Govoril je o usodi našega naroda v starem kraju, in pa, da se v vseh temanjih našega delavstva in naših delavskih (socialističnih) intelektualcev nič ne omenja v uradnih proglašilih odborov, kateri trdijo, da zastopajo naš tukajšnji narod in da govorijo v njegovem imenu, dočim se toliko bolj podudarja preganjanje, ki ga trpe drugi sloji naroda. Smatra, da se bodo moralni slovenski socialistično orientirani delavci v bolj zavzeti za našo načelno stran, ako nočemo, da končno popolnoma podležemo očim silam, zoper katere smo se borili po početku našega početka.

Predno se preide na dnevni red, je sklenjeno, da predsednik imenuje odbor treh, ki naj uredi vse potrebno glede oddaje radia. Bile so v ta namen delegirane članice Mihelič, Podjavoršek, Mary Mihelič, Joe Juvan.

F. Zaitz predlaga, da naj se doda k referentom Antona Gardina, ki je delegat na konvenčnem sestanku stranke, katera se je vrnila danes v Milwaukeeju. Naj poda svoje vtise o nji in svoje misli o strankini bodočnosti. Sprejeto.

Joško Oven je v svojem referatu podal precej slik razvoja sedanja borbe s hitlerizmom, in kdo mu je pomagal do moči, da se je lahko ojačal in se lotil ugonobiti Sovjetsko Rusijo. A Rusija je pokazala, da je — četudi osamljena, zmožna vojskovanja in v Londonu in v Washingtonu ji priznajo, da je že v prvem letu vojne prizadela Nemčijo veliko večje izgube kot vsi ostali zaveznički skupaj. Podudarjal je, da pomoč Rusiji, ki jo je lahko nádimo s prispevki v njen pomožni sklad, pomagamo ob enem Jugoslaviji. Zmagala Sovjetska Unija, Zed. država v Angliji bo ob enem zmaga Jugoslavije. A če pada Rusija, kdo ve, če bodo ostale zavezničke dovolj močne Hitlerja na evropski celini odločilno poraziti, je dejal Oven, in toplo priporočal, da bo gromota in moralna pomoč Sovjetski Uniji tudi z naše strani čim bolj izdatna.

Sklenjeno, da predno se preide na splošno razpravo o poročilih, izvršimo ostali dnevnih redov.

Volitve. — Za tajnika konferenčne organizacije bil predlagan edino Anton Garden, z željo vseh, da mandat znova sprejme, kar je storil in bil sodeloval.

Bilo je predlagano, da se mu v priznanje za njegovo delo plača \$5. Garden izjavlja, da pri tem delu nočje nikakršne plače in da naj se predloga vsled tega ne upošteva. Zadostuje, da mu plača za poštino in vozne stroške.

Predragano, da se plača zapisnikarici za njeno delo \$5. Izjavlja, da vsote ne vzame in naj se preide na druge stvari.

Vincent Pugelj predlaga, da se naj vrši prihodnja konferenca v jeseni. Dodatek Garden, da naj bo njen sedež v Waukeganu. Predlog z dodatkom soglasno sprejet.

Predlagovalci poslovnih knjig poročajo, da so računi vse v redu.

Razprava. — Preostali čas te seje je bil porabil z razpravo, ki se je udeležili skoraj vse.

Vmes so poročali o akcijah za jugoslovanski in za ruski re-

lif, o delu za ameriški Rdeči križ, o agitaciji za naš tisk, in nekateri kritizirali naše liste, ker ne pišejo toliko v korist dela na kulturnem polju, in v razne druge koristne namene kot bi bilo potrebno.

(Opomba. — Referati so v tem zapisniku omenjeni le na kratko, in poročila v splošnem, ker bi vzel prenogo prostora, če se jih bi obsegnejše opisalo.)

Predsednik je ob koncu seje izjavil, da je bila to ena izmed najkonstruktivnejših konferenc Prosvetne matici in JSZ, in izrazil nado, da bo prihodnja v Waukeganu enako uspešna.

Pa zaključku seje je odbor za oddajo radio aparata izvršil svojo nalogo. Dobil ga je John Leskovar, 1016 Lenox Ave., North Chicago, Ill. Imel je številko 29.

Angela Zaitz, zapisnikarica.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

bilo sila potrebujenega za vse južne Slovane.

V Ameriki rojena članica angleškega parlamenta Nancy Astor se mora v javnosti zagovarjati, ker je bila ona dan, ko je dejala, da se Rusija bori za se, ne pa za Anglijo, medtem ko Amerika že od vsega početa v tej vojni pomaga Angležem, kar preveč klepetava.

Angleški listi jo prijemajo hudo za jezik zastran tega. Pa tudi v tej deželi je vzbudila veliko ogorčenosti in nevolje pri pretežni večini našega ljudstva in mnogih listih. Čikaške Tribune se že vedno nekaj poštenja in časti, čeprav so si bili sovražniki na bojiščih. Zasluženja kar celih ljudstev se ni bilo batljed. Še izdaleka ni pretela neverjetno življenu vsega našega naroda in vsake druge demokracije na svetu. Ali v tej vojni imamo na glavi sovražnika, čeprav stremljenje je znano vsemu svetu — stremljenje za univerzitet, vse nekaj vse demokracije. Dober kler se osišče brezpogojno ne veda, ne sme biti nobenega tešnja, nobenega pobotanja ali popuščanja, je dodal starosta zveznega senata.

"Vse to je lepo, a vse je pretudi strup," piše čikaški ameriški dnevnik "The Chicago Sun" v svojem uredniškem članku z naslovom "The Voice of Cliveden", ko navede, kaj je dejala Astorka v svojem govoru o Rusiji v zvezi z našimi in angleškimi napori v tej vojni. Lopinto je hotela po Rusiji, zlasti sedaj, ko gre za odprtijo druge fronte, ki naj prepreči Hitlerju zmago na ruskem bojišču, čeprav ni v vestih nicesar, kar bi dokazovalo, da je Nancy ne posredno mahnila po nakani drugi fronti.

Nancy Astor je iz srede značilne dnevnice klike in "Sun" dodala še to, da je ta ženska ena med najzadnjimi osebnimi na svetu, ki naj bi brala levite ter določevala, kdo komu pomaga v tej vojni.

Zdi se, da je to pot malo preveč iztegnila svoj jezik. Kajti celo angleški parlament se je resno začel pečati s to zadovoljstvom.

Zvezna periskava delovanja

zvezna periskava delovanja</

Japan's Second Front

By DONALD W. MITCHELL

Any close observer of Japanese actions in the present war is at once impressed by two things: the marked ability of the Japanese to complete a definite plan successfully despite obstacles and losses, and the apparent uncertainty, lack of decisiveness, and opportunism once the basic plan has been worked out.

The first five months of Pacific warfare produced one of the fastest and most successful campaigns in history. Japan struck swiftly and powerfully at one objective after another, accepting occasional heavy losses and upsetting all its opponents' pre-arranged plans and time tables. But the days that followed the conquest of Burma have shown an entirely different picture. A Japanese fleet entered the Bay of Bengal, made threatening gestures at India, and did great damage before its retirement. Submarine and air raids have been conducted off the coast of Australia. A strategically unsound attack was launched at our Hawaii-Midway area. China received increased attention and a Japanese submarine sank a Soviet merchant ship in the Sea of Okhotsk.

These tentative moves in many directions have led some military writers to the conclusion that Japan's purpose has been to mislead its opponents and thus mask its real intentions. While this may be partially true, it seems at least as likely that the Japanese, engaged in consolidating their gains, are "testing" the resistance at various prospective points of attack.

Whatever the motives, the process has already resulted in definite gains to the Japanese. It has caused the British to rush reinforcements to India, and the United States to employ its best general, a fair-sized body of troops, and desperately needed merchant shipping in Australia, an inactive theater of war and one very poorly adapted to serving as a base for offensive operations. However justified the move may have been from political and ethical standpoints, the diversion of large supplies to Australia has already been proved a strategic mistake.

After the Doolittle raid on Tokyo the Japanese shifted their main attention to China and started simultaneous offensives from several directions. But these gestures have recently weakened into what is mainly an attempt to take possession of air bases within bombing radius of Japan. Chinese resistance has been unexpectedly successful because—and this is important—Japanese divisions are now being diverted to Inner Mongolia and Manchukuo.

Since 1919 sporadic outbreaks have occurred between Russians and Japanese without bringing on war. But the success of Germany has introduced a new element into the situation. Japan may hesitate before taking so decisive a step as a full-fledged attack on the Soviet Union but, with Siberia weaker than it has been for some years, the common unreadiness of the two powers is no longer equal in degree. Police duties in its newly won empire employ only a small proportion of Japan's forces. India seems to have been abandoned as an immediate objective. Australia is probably not worth a major effort nor does it as yet offer any particular threat. The mid-Pacific has proved far too expensive. Japan apparently believes that China can wait. There remains, then, only Siberia.

Under normal conditions the Soviet Union enjoys an unusually favorable situation for offensive action in the Far East as compared to Japan. Bombers based at Vladivostok are in a position to raid virtually every major industrial center in the Japanese Empire. But much of this well-advertised advantage has been lost. At the time of Japan's entrance into the war the forces maintained on each side of the Manchukuo-Siberian border were estimated at twenty-five divisions, or roughly 500,000 men. In both cases the troops were of excellent quality, with perhaps a slight advantage on the side of the Soviets, whose mechanized forces proved more than equal to their opponents in repeated frontier clashes. However, the ratio of these forces has undoubtedly changed. Japan has certainly diverted many of these border troops to its southern campaign, and the Russian reserves which last year repulsed the Germans before Moscow were Siberian troops. But the significant fact is that Japan is in a position to replace its border divisions while the Soviet Union is not.

The only information on the Soviet Far Eastern fleet is two years old and comes from the Japanese newspaper Hochi, which credits the Russians with 18 destroyers, 160 motor torpedo boats, and 70-odd submarines—a fairly formidable force in view of its closeness to Japan's centers but one which, due to its lack of heavy ships, would almost immediately have to yield command of the sea to Japan. There are probably 1,000 to 1,500 reasonably modern planes also available. Behind this front are lines of communication which are free from sea attack and reasonably safe from air raids but definitely vulnerable to attack by land.

Aside from the weakening effect of troop withdrawals, there is some danger that the ideal air base of Vladivostok could not be maintained for any length of time. Located at the very end of an extended peninsula, it can be supplied only by the long line of the Trans-Siberian Railway, a line which everywhere runs close to the borders of Manchukuo. Recognizing this vulnerability, the Soviets have developed several secondary bases farther north but these newer centers, farther from Japan, are naturally of much less offensive value.

The vast extent of the Soviet Far East in itself operates against complete or speedy conquest. Any adequate occupation would require months or even years. A weaker Red Army could if necessary retreat for some distance, pursuing a scorched earth policy, lengthening Japanese communication lines, and at the same time holding air bases from which to continue harassing the invader.

The significance of a second Russo-Japanese war to the United States is obvious. We have been urging the Russians to make their bases available to American bombers, but in an effort to placate Japan they have not only refused to allow the delivery of bombers for the European front via Alaska and Siberia but have even been unwilling to supply the technical information essential for full aid by this route. A new Siberian front would offer the hoped-for chance of bringing American troops to grips with the Japanese at the end of a much shorter transportation line than those now available. It would also provide an opportunity—the last and only good one we may have in the present war—to hit Japan hard by bombing from nearby bases.

Are we ready to take advantage of this opportunity? Not fully. The slowness of both the Canadian government and our own War Department has held up the building of a defense highway to Alaska which should be in use at the present moment. Air transportation and reinforcement by way of Alaska have been prevented by the Russians themselves.—The Nation.

ADAMIC'S NEW BOOK

According to a report from New York, early in September, Harper & Brothers, New York publishers, will bring out Louis Adamic's tenth book, "What's Your Name?". This will be the third volume in his "Nation of Nations" series of which "From Many Lands" and "Two-Way Passage" are the first two.

The new book deals with the problem of "foreign" or non-Anglo-Saxon names, which is serious with many immigrants, especially those of Slavic origin. The author devotes a good deal of space to Slovene names: should they be changed or not? The price of the book will be \$2.50. It will be available in all bookstores and libraries on and after September 2nd. Autographed copies may be ordered direct from the author: Louis Adamic, Milford, New Jersey.

Adamic's book "From Many Lands" is being published in Spanish by the Editorial Claridad in Buenos Aires, Argentina.

"This Week" magazine, a supplement of about 20 large newspapers all over the country, has accepted a series of articles by Louis Adamic. The magazine has 6,000,000 readers.

"Two-Way Passage" was recently dramatized for a radio program called "Treasury Parade," sponsored by the United States Department of Treasury. The program was being given during July over 600 stations.

AFL Union Wins Election At Midwest Mfg. Company

GALESBURG, ILL.—AFL Federal Labor Union No. 22278 won a decided victory in the election for representation held by the National Labor Relations Board among the employees of the Midwest Mfg. Company here. Out of 293 valid ballots counted, the A. F. of L. received 193 votes, Midwest Employees Shop Association 89, CIO Steel Workers 6, no union 5.

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

Expose Shame of Big Steel City

A good friend at Gary, Ind., sends LABOR a shocking story.

That city is named after Judge Elbert H. Gary, former head of the United States Steel Corporation, which founded it as a "model community." It is one of the busiest industrial centers in the country. Located there are great steel mills and other war plants. Its merchants and manufacturers and landlords are making money "beyond the dreams of avarice."

Yet, in the midst of all this prosperity are unspeakable squalor, misery and exploitation. Some of the details are disclosed by the Gary "Post-Tribune." Our correspondent sends an article written by Roy G. Parry, a staff writer, who has been making an investigation to determine how "the other half lives," and here are a few of the conditions he reported:

"Four, five and six people living in an ill-lighted tenement room. * * * No screens, no shades and in some cases even no glass in the windows and doors. * * * Apartments infested with rats, bedbugs and cockroaches. * * * Babies with pale faces and sore eyes because of insufficient light. * * * Woman lives in two-room apartment with four children; her baby was killed by falling in a washtub of hot water sitting on the floor which the child was unable to see in the poorly-lighted room. * * * Bathubs filled with wood and other rubbish because the owners had not believed it to be advisable to make water connections." And more of the same kind, to the length of nearly a column.

The reason? As may have been suspected, the greed of landlords! Thousands of defense workers have been attracted to Gary, which is crowded to overflowing. Landlords successfully fought government housing for defense workers and are taking advantage of the workers' necessities to reap profits from living conditions which Parry insists would not be tolerated at any other time.

"My entire sympathy," he says, "goes out to these people, not to the owners and landlords who are waxing fat on misery just because they have a chance. My entire efforts in the future will be to try to better these conditions."—Labor.

Sharp Employment Reduction in WPA

Announcement was made recently by Chas. P. Casey, Illinois WPA administrator, that the average level of employment for August has been fixed at 30,500, with a further reduction to 28,000 scheduled for the month of September.

This represents a rapid decline in the number of WPA employees and is less than one-half of the total number employed in July of 1941. At that time the WPA in Illinois had 65,419, on its rolls. The average employment for June, 1942, was 48,427. WPA records reveal that in 1938 WPA employed 257,000 throughout the state, of which 125,000 were employed in Chicago alone.

Casey said that the reduction in WPA employment to an all-time low of approximately 400,000 for the nation, with corresponding decreases for the individual states, is resulting in some forced reductions in the number of WPA employees. He added, however, that large numbers of workers are leaving the program of their own accord because of current opportunities for employment in private industry.

The Illinois Administrator said that the current sharp reduction in employment is making it necessary to suspend operations on many projects and completely close others. Some of the projects currently being suspended will be reopened after certain construction projects, such as sewers, waterworks, and others of the structural type, are completed, while many projects of the service type, whose units have become small because of low employment, are being consolidated into larger units in order to effect economies in supervision and operation. He added that a large part of the present activities of the WPA is being directed to the war effort.

Are we ready to take advantage of this opportunity? Not fully. The slowness of both the Canadian government and our own War Department has held up the building of a defense highway to Alaska which should be in use at the present moment. Air transportation and reinforcement by way of Alaska have been prevented by the Russians themselves.—The Nation.

SHIPYARDS FREED OF LABOR PROBLEMS

Workers have done such a splendid job in the nation's shipyards that there no longer is any labor problem there, Rear Admiral Howard L. Vickery, vice chairman of the Maritime Commission announced.

The workers, he said, have responded quickly to training methods and are showing steadily increasing efficiency. Management also is improving and "we have more shipbuilding brains in America than ever before," Vickery added.

The only bottleneck is steel, he declared. If enough steel comes from the mills, the shipyards will be able to surpass President Roosevelt's shipbuilding goals, the Admiral predicted.

Casey said that the reduction in WPA employment to an all-time low of approximately 400,000 for the nation, with corresponding decreases for the individual states, is resulting in some forced reductions in the number of WPA employees. He added, however, that large numbers of workers are leaving the program of their own accord because of current opportunities for employment in private industry.

The Illinois Administrator said that the current sharp reduction in employment is making it necessary to suspend operations on many projects and completely close others. Some of the projects currently being suspended will be reopened after certain construction projects, such as sewers, waterworks, and others of the structural type, are completed, while many projects of the service type, whose units have become small because of low employment, are being consolidated into larger units in order to effect economies in supervision and operation. He added that a large part of the present activities of the WPA is being directed to the war effort.

NATIONAL INCOME

More than \$90,000,000,000 passed through the hands of Americans in 1941, or \$12,000,000,000 more than in the previous year, and \$10,000,000 more than in 1929, the previous peak, the National Industrial Conference Board reported last week.

THE PRICE FOR PRESERVATION OF LIBERTY

By CHARLES W. ERVIN,
in The Advance

In commenting on what happens here in Washington, in the Congress and in the various government bureaus, we must at all times remember that we live under the profit system. This profit system is the yardstick with which intelligent persons must measure every move made by the legislative, the executive, and the various bureaus and commissions to whom we have entrusted the management of our affairs of government. This also goes for the judicial branches.

It is true that in the last ten years we have widened the democratic process more than our forefathers did in the preceding 143 years following the adoption of our Constitution. This does not mean that we have yet achieved a full democracy, nor that we have yet put into full practice the truths proclaimed in the Declaration of Independence. But we have taken a great step forward.

Today all the progress we have made is menaced by the Hitler hordes seeking to reduce to brutal slavery the people of all the peaceful liberty-loving nations of the world. The cruel truth is that Hitler and his crew have partially succeeded. The one great bulwark that now stands between Hitler and triumph are these United States of America.

Fortunately for the future of the human race, this Republic of the West is the greatest productive nation in the world. From our agricultural surplus is flowing food to help feed the nations facing the Hitler thugs on the battle fronts. Yes, we are the greatest producing nation in the world, but thus far we have not been distributing what we are producing equitably among our own people, nor given a majority of those who till the soil a just return for their toil.

Only they whose eyes are blinded by the huge profits piled up through industrial privilege could maintain that the vast majority of these millions of workers have been justly rewarded in the past, or are being justly rewarded in the present. These workers will not be able to continue their struggle for industrial freedom within their own country if the Hitler thugs and their allies in the Orient and Europe triumph. And these thugs have every chance to triumph unless our millions of workers produce and produce, and produce in an ever-increasing flow the weapons to be used to destroy and crush forever the hellish hordes of Hitler and his evil allies.

Let's face the fact that we now must produce for destruction. But this we must do if we are ever again to be allowed to produce for use. It's true there is profiteering going on now as it was in 1898, in the Spanish-American War, and as in 1817-1918, in the first World War. But profiteering may be a great evil, yet Hitlerism is what we must now fight to a finish.

The vast majority of the people are called upon to make sacrifices as never before, and the burden is relatively greater upon those with small resources than those with large incomes. The tax bill just now before the House means that great sacrifices are to be asked from millions of our people with small incomes. Already these millions of small wages and salary earners are paying billions in indirect taxes, and now they are to be called upon to pay an additional sum in direct taxes. They must do this because we must wage a war which must be brought to a successful conclusion if we are to continue to keep what civilization we have achieved and to achieve in the future full freedom for all of us.

The letters reveal that many landlords, especially those whose tenants are in the lowest wage group, are raising rents above the established ceiling. There also are many cases of threatened evictions, in violation of O. P. A. regulations.

The Illinois Administrator said that the current sharp reduction in employment is making it necessary to suspend operations on many projects and completely close others. Some of the projects currently being suspended will be reopened after certain construction projects, such as sewers, waterworks, and others of the structural type, are completed, while many projects of the service type, whose units have become small because of low employment, are being consolidated into larger units in order to effect economies in supervision and operation. He added that a large part of the present activities of the WPA is being directed to the war effort.

Are we ready to take advantage of this opportunity? Not fully. The slowness of both the Canadian government and our own War Department has held up the building of a defense highway to Alaska which should be in use at the present moment. Air transportation and reinforcement by way of Alaska have been prevented by the Russians themselves.—The Nation.

Nazis Afraid of Workers Behind the Front

While Hitler's executioners in Czechoslovakia and in other occupied countries continue to murder the leaders of organized labor, the Nazi propagandists at the same time are making another attempt to convince the workers of these countries, and those of Germany as well, that National Socialism is a true socialism and that workers as a class have no chance save in their consolidation with the Nazis New Order. From Paris to Prague a new slogan is repeated: "Workers of Europe — unite!" French, Norwegian, Belgian, Dutch, Czech, and Slovak quislings repeat parrot-like the phrases used in the radical social program once preached by Hitler and his social theoretician, Feder. Why this change in tactics? There is only one explanation. The Nazis are afraid of the workers behind the front. They came to the conclusion that these workers may get out of control in spite of the existence of a special army entrusted with the arduous task of enforcing order on the inner front. But their blandishments and promises of a better social order come too late and give too little. And the bloody price paid for these promises is already so enormous that new-old Nazi slogans will create very few converts.

What About Our "High-Toned" Fascists?

The Department of Justice has rounded up a lot of editors and publishers of fly-by-night publications and accused them of attempting to undermine the morale of the armed forces. So far as LABOR is concerned, that is perfectly all right. Anyone who attempts to toss a monkey wrench into the war machine should be promptly and effectively restrained.

But why does the Department confine its activities to the little fellows? Why doesn't the Department go after some of the big fellows?

Only the other day, Eugene Meyer, multi-millionaire owner of the Washington "Post," printed on the first page of his paper an editorial headed, "Political Profiteers." The idea Publisher Meyer attempted to put over was that Washington was swarming with cowardly politicians and that as a consequence wages and farm prices had not been "frozen" and "we haven't got a plane that will go as high as a Jap Zero or be maneuvered quickly."

If our planes are not the equals of the Jap Zero, it certainly is not the fault of Congress and is not the fault of American workers. Congress has provided all the money requested by the army and the navy and the workers have turned out the kind of planes designed by the army and navy.

Of course, Mr. Meyer knows that. Then why does he endeavor to convey to any soldier who may have read his paper a cruelly false impression?

Clearly, Mr. Meyer desires to discredit the legislative branch of government and organized labor.

That's exactly the way Hitler started doing business in Germany and rich men, like Mr. Meyer, financed him.

Of course, Mr. Meyer will deny he's a Fascist, but he can't deny he's using Fascist methods.

If it is a penitentiary offense for some "crackpot" to promote unrest among our armed forces, what sort of punishment should be meted out to Multi-millionaire Meyer, who operates on a much larger scale?—The Labor.

How About a Refund for Workers?

Spokesmen for "Big Business" warn the Senate Finance Committee that unless the government promises to refund a large part of the excess profits tax, "corporations will die like flies in the period of reconstruction following this war."

This plea is not impressive coming from gentlemen who, day in and day out, are demanding that the tax on wages shall be increased to a point where a worker will be lucky if he has enough left to buy the bare necessities of life.

If corporations must have the assurance of a reserve for the "rainy days